

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostolpna politna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglasni v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopljarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nevrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopljarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.Pred porazom korupcio-
nistov.Razpust HRSS, ki ga skuša PP režim
opravičevati kot »čin samoobrambe države
proti boljševiški nevarnosti«, je v resnici
le nasilno sredstvo, kako bi se Pašič in Pri-
bičević rešila pred strahovitim porazom, ki
ju čaka 8. februarja.Se nikoli se niso vsi resnično demo-
kratični elementi v Srbiji s tako elemen-
tarno silo vzdignili proti strahovladni in
upravni korupciji cinarstva kakor sedaj.
Srbija doživlja te dni pravo ljudsko gibanje,
naperjeno proti onim, ki od vojne iz-
krvavelo deželo izjemajo, reparacijske vsote
vtikajo v svoj žep, mesto da bi se z nji-
mi opomogla kmetijstvo in obrt, z lifera-
cijami bogatijo maloštevilno porodico in na
vseh koncih in krajih plenijo državo. Srb-
sko ljudstvo se je naveličalo prenašati ja-
rem, ki ga nosi že od začetka svetovne voj-
ne in pod katerim je izkrvavelo toliko na-
rodnih sil in je izginilo toliko ljudskega
premoženja, da se pase par velebogatašev
od sadov zmage. Na mnogoštevilnih shodih
demokratske stranke G. Davidovića, samo-
stojnih radikalov in zemljoradnikov pri-
haja mogočno do izraza ogorčenje srbskega
ljudstva nad Pašičevo strahovladno in po-
kvarjenostjo njegovega upravnega aparata,
ki služi par mogotcem mesto ljudstvu,
oziroma državi. Nasilnikov v Belgradu pa
je strah, kajti njihovi grehi nad srbskim
ljudstvom vpijejo do neba po maščevanju.
Pašičev režim enako kruto tlačí Slovence,
Hrvate in Srbe, toda Srbi ga imajo na vratu
že delj nego ga imamo prečani, in zato bo
obračun, ki ga bo srbsko ljudstvo napra-
vilo z njim, po vsej priliki še težji. Zato
obhaja korupcioniste v Belgradu zona in
njihovi pokvarjeni možgani iščejo načina,
kako bi ljudski sodbi utekli ter se zaba-
rikadirali za nasiljem, podobno svojemu
mojstru Mussoliniju.Na Hrvatskem režim sploh nima nobe-
ne zaslombe, kajti Pašič in njegov pomagač
Pribičević sta svojo politiko odnekaj
usmerjala proti hrvatskemu narodu kot ta-
kemu. Kakor nekaj Rusija Poljake, Ang-
lija Irce, Mažarska Slovake, tako hoče
Pašič s pomočjo Pribičevića iztrebiti hrva-
tski narod. Njegov cilj je enak Košutovemu,
ko je leta s prstom šel po zemljevidu in
ironično vzkliknil: »Kje je Hrvatska. Jaz
je ne najdem.« Kakor so Mažari iskali po
Hrvatski svojih eksponentov, tako jih išče-
ta tudi Pašič in Pribičević, toda uspeh ni
vreden truda. Tista peščica prodancev, iz-
dajalcev in stremuhov, ki so se vdinjali v
službo režimu, da pomagajo tlačiti svoj
lastni narod, sramoti samo sebe, režimu pa
ni vstanu priboriti niti enega tucata glasov.
In zato sta posegla Pašič in Pribičević proti
Hrvatom po obznani, da zapreta večina hrva-
tskega ljudstva sploh vrata v parlament.
Toda tudi to se ne bo posrečilo in Hrva-
tska bo volila ljudi, ki so odločeni boriti
se proti režimu na življenje in smrt.V Sloveniji se peha za zmago bloka
korupcije Žerjav, minister po milosti Pašiča
in proti volji ljudstva. Mož izrablja vso
svojo uradno moč, da terorizira uradništvo,
neodvisne ljudske mase pa straši z obznan-
no. Toda naše ljudstvo se smeje otročjim
grožnjam politika, ki bi, če bi mogel, tudi
z ognjem in mečem prisilil Slovenijo, ja
mu da vsaj toliko glasov, kolikor jih po-
trebuje on za svojo osebo. Slovenije nihče
ne bo krotil z obznanjo, za katero naše ljud-
stvo nikoli ni dalo nobenega povoda. Slo-
vensko ljudstvo bo 8. februarja svobodno
volilo in se ne bo zmenilo za provokacije
ministra Žerjava in njegovih agentov. Vo-
lilo pa bo tako, da Žerjav ne bo dobil niti
ene kroglice od poštenih ljudi v Sloveniji,
ki so v ogromni večini. 8. februarja bo ve-
lik praznik v celi naši državi, ko bo ljud-
stvo pokopalo režim nasilja in korupcije
ter vpostavilo večino, ki hoče mir in red
v državi ter bratski sporazum med Sloven-
ci, Srbi in Hrvatili!

NEMIRI V ALBANIJI

Rim, 7. januarja. (Izv.) »Tribuna« po-
roča, da se boji v Albaniji še nadaljujejo.
Fan Noli ima v Albaniji še mnogo prista-
šev.

Režim nasilja na Hrvatskem.

ZASLIŠEVANJE ARETIRANIH RADIČEVCEV. — PRITOŽBA DR. TRUMBIČA. —
NADALJNJE ARETACIJE IN NASILJA PROTI ČASOPISJU. — KRVAV SPOPAD
MED KMETI IN OPOZNIKI.Zagreb, 7. januarja. (Izv.) Včeraj ob
11. dopoldne je policija Stjepana Radića iz-
ročila sodišču. Istočasno je dostavila držav-
nemu pravdnstvu ovadbo, ki obsega 11
strani, v kateri se natančno opisuje, kako
je bil Radić aretiran, in naštevava material,
ki je bil pri njem najden. Originalni doku-
menti niso bili predloženi, ker jih je poli-
cijski šef Lazarević odnesel v Belgrad in
jih predložil notranjemu ministrstvu, ki jih
bo fotografiralo in razmnožilo.Zagreb, 7. januarja. (Izv.) V ponde-
ljek in torek se je začelo prvo zasliševanje
dr. Mačka in tovarišev. Včeraj so bili za-
slišani dr. Krnjević in brata Košutić.Zagreb, 7. januarja. (Izv.) Danes po-
poldne je bil v vlaku, ki je peljal iz Varaž-
dina aretiran Radićev sin Ladko, ki je bil
z očetom ves čas v inozemstvu.Zagreb, 7. januarja. (Izv.) Danes je
bila objavljena pritožba dr. Trumbića, ki
jo je vložil pri sodišču v Zagrebu, on izvod
je pa poslal sodišču prve stopnje za mesto
Belgrad. Pritožba je vložena proti razpustu
HRSS in proti aretaciji članov vodstva
HRSS. V pritožbi dr. Trumbić dokazuje, da
obstoji proti zakonu o zaščiti države pravona pravni lek; nato pa pobija obznanjo
točko za točko.Zagreb, 7. januarja. (Izv.) Danes je
zagrebška policija izdala komunikate, v ka-
terem pravi, da Radićevoga bivališča ni
izdala neka njegova služkinja, kakor so
poročali nekateri časopisi. Policija je sama
prišla na to, da se Radić skriva v Prpičevi
palati, ker je noč in dan opazovala palačo.Karlovec, 7. januarja. (Izv.) Včeraj
bi se imel v vasi Trg pri Karlovcu vršiti
shod samesojnih demokratov. Kmetje so
hoteli shod preprečiti, vsled česar je na-
stalo velikansko razburjenje. V tem hipu
je nekdo v zvoniku pozvonil, nakar so se
tako dvignile tri vasi. Nastopilo je orožni-
štvo, kmetje so pa orožnike potisnili do
reke Kulpe. Tu so začeli orožniki streljati.
Ubit je en kmet, dva sta pa ranjena in si-
cer eden težko, drugi pa lahko. Podrobnosti
še niso znane. Danes je odpotoval dele-
gat državnega pravdnštva iz Zagreba v
Karlovec, da vodi preiskavo.Čakovec, 7. januarja. (Izv.) Okrajni
glavar v Čakovcu je izdal odlok, s katerim
prepoveduje izhajanje »Medjimurskega
Hrvata«.

Potvorjeni dokumenti.

Moskva, 7. jan. (Izv.) Tajništvo komu-
nistične Internacionalne je podalo izjavo,
v kateri pravi, da je od jugoslovanske vlade
objavljena pogodba med komunistično in-
ternacionalno in med Hrvatsko republi-
kansko seljačko stranko falzificirana. Komu-
nistična internacionala ni sklenila z
Radićem nobene pogodbe. Vsebinska doku-
menta je slab in neroden posnetek 21 čle-
nov II. kongresa komunistične internacio-
nale.Budimpešta, 7. jan. (Izv.) Predsednik
mažarskega nacionalističnega društva »Pro-
bujajoči Mažari« dr. Ecker odločno zanika,
da bi bil sklenil s predsednikom Hrvatske
republikanske seljačke stranke Stjepanom
Radićem kakršnokoli pogodbo.

Posebna

zveza z Romunijo.

Belgrad, 7. januarja. (Izv.) Po potrje-
nih vesteh se jutri odpelje v Temesvar
naš zunanji minister dr. Momčilo Ninčić,
da se tam sestane z romunskim zunanjim
ministrom Duco. Kakor smo poročali, je
cilj tega sestanka, da pri tej priliki oba
zunanja ministra romunski in naš sklene-
ta proti sovjetski Rusiji specialno zvezo,
ki naj bi Besarabijo ohranila za Romuni-
jo. Poleg tega bi bil ta sestanek nadalje-
vanje že v Belgradu začelih pogajanj med
našo in bolgarsko državo in pogajanj med
Cankovom in Duco, ki so sledila pogaja-
njem v Belgradu.Balkanski blok — angleška
tvorba.London, 7. januarja. (Izv.) O namera-
vanem protiboljševiškem bloku na Balka-
nu piše glavno glasilo delavske stranke
»Daily Herald«: »Načrt balkanske zveze
proti boljševizmu kuhajo že od poletja
naprej. Posledica konferenc, ki jih je imel
Chamberlain pri svojem zadnjem obisku
v Rimu, je oživotvorenje tega bloka. Že
meseca julija l. 1923. je predlagal bolgar-
ski ministrski predsednik Cankov jugo-
slovanski in romunski vladi skupno akci-
jo proti vsem radikalnim elementom. Ro-
munska vlada je tem načrtom takoj prit-
dila, jugoslovanska vlada pa jih je odklo-
nila. Kasneje je prišla v Jugoslaviji na kr-
milo celo nova vlada, ki se je začela pri-
bliževati Hrvatom. Nato je poskušal Can-
kov doseči svoj cilj preko Angije in Fran-
cije. Toda tedanja delavska vlada v An-
giji je podpora tega načrta odbila. S se-
danjo konservativno angleško vlado je
imel Cankov več sreče. Chamberlainu je
zelo simpatičen načrt, ki je tako velikan-ske notranjepolitične važnosti za Pašiča in
za Cankova. Francija Cankovega načrta
ne gleda posebno prijazno. Italija zaradi
svojih domačih težav ne prihaja v poštev.
Tako bo Anglija postala pokroviteljica
balkanske zveze. Romuni'a bo tej zvezi
gotovo pristopila, ker je vpliv angleške di-
plomacije v Bukareštu sedaj zelo velik.
Pristop Grčije kljub posvetovanju dr.
Ninčića z Venizelosom še ni gotov. Nekaj
pa se mora nameravanemu bloku posre-
čiti, če hoče doseči svoj cilj: Pašič mora
pri februarških volitvah dobiti večino,
Cankov pa mora zmagati nad novo stvor-
jenim demokratskim blokom v Bolgariji.«

Zasluzena lekcija Žerjavovcem

Maribor, 7. (Izv.) Žerjavovi učitelji, ki
so zadnji čas začeli razbijati shode SLS,
so dobili včeraj pri Sv. Križu nad Mari-
borom svoje plačilo. Včeraj je bil pri Sv.
Križu napovedan shod SLS. Nadučitelj
Robnik, bivši nemškutar, je prignal celo
čredo pretepačev, da bi onemogočil shod.
Pristaši SLS so pa Robnika in njegove
plačance napodili iz zborovalnega prostora
in jih razgnali z visokega hriba na vse
strani. Krepke pesti slovenskih fantov in
mož so napravile red, tako da si Žerjavovi
učitelji najbrž ne bodo več upali motiti
zborovanj SLS.KONFERENCA OPOZICIONALNIH
NAČELNIKOV.Belgrad, 7. januarja. (Izv.) Tudi danes
se je vršila konferenca načelnikov
opozicionalnega bloka. Temu sestanku so
prisostvovali dr. Spaho, dr. Behmen, Lju-
ba Davidović, Pavle Radić in v imenu ne-
odvisnih radikalov dr. Arandžević. Ker
dr. Korošec še ni prispel v Belgrad, ni
bilo izdano nobeno posebno obvestilo.
Konferenca se bo tudi jutri nadaljevala,
ko dospje sem dr. Korošec, ki je odpotoval
danes iz Ljubljane.

ZAPLEMBA PRIVATNEGA PISMA.

Belgrad, 7. januarja. (Izv.) Včeraj je
tukajšnja policija izvršila v hotelu »Pe-
trograd« v sobah, kjer stanujeta Radićeva
poslanca Pavle Radić in tajnik narodne
skupščine Rude Bačinić, hišno preiskavo
in oba poslanca preiskala. Našla ni pri
nobenem ničesar. Zaplenila je poslanca
Pavlu Radiću pismo, v katerem nek pri-
staš radikalne stranke obtožuje Pašiča.

POGREB BELGRAJSKEGA ŽUPANA.

Belgrad, 7. januarja. (Izv.) Danes se
je vršil pogreb belgrajskega župana in
radikalnega voditelja Marjanovića. Pog-
reb se je izvršil na zelo slovesen način.
Prisostvovali so mu vsi voditelji radikalne
stranke. V cerkvi je imel daljši govor no-
tranji minister Boža Maksimović.Upostava neomejene
fašistovske diktature v
Italiji.V svojem zadnjem govoru v poslan-
ski zbornici dne 3. t. m. je bil Mussolini s
polno zavestjo podri še zadnje šibke mo-
stove, ki so vezale režim in fašizem z
ostalo deželjo, in napovedal, da bo razči-
stil položaj tekom 48 ur na celi črti. Be-
sede je držal: do 5. t. m. zvečer je pre-
osnoval ministrstvo v fašistovski direkto-
riji, zažil celokupni protifašistovski tisk,
razpustil domalega vse opozicionalne or-
ganizacije in dal prefektom polno oblast,
da s pomočjo orožništva in milice v kali
zatro vsako gibanje opozicije. Tako je po-
ložaj od strani režima dejansko popolno-
ma razčiščen. Nikogar pa ni, ki bi verjel,
da bo italijanski narod to razčiščenje
sprejel in odobril. Notranjepolitična kriza
v Italiji se po zadnjem preokretu le po-
daljša; opozicija bo boj proti Mussoliniju
nadaljevala z enako neizprosno, najsi
bo tudi merala izpremeniti orožje. To po-
trjuje celo rimska »Tribuna«, ki je ves
čas zvesto služila fašizmu. List piše: »Vra-
čamo se k močni roki in fašistovski vladi.
Ali je v resnici potrebno? Mussolini pravi,
da. Kot kronisti beležimo dogodek; kot
politiki opozarjamo, da more vrnitev k
močni roki značiti, da fašistovska revolu-
cija ni bila primerno zdravilo in da smo
slej ko prej v krizi, kajti revolucije, ki se
ne zaključijo v kratkem času, niso drugo-
ga nego razni obraji ene ter iste krize.

PREOSNOVA VLADE.

Rim, 7. januarja. Po sobotnem Mus-
solinijevem govoru v zbornici poslancev
so deloma iz prepričanja (Casati), deloma
iz strankarske discipline podali svoje
ostavke nefašistovski člani Mussolinijeva
kabinet: justični minister Oviglio,
prosvetni minister Casati in minister za
javna dela Sarocchi. Mussolini je te
ostavke pričakoval in jih je takoj predlo-
žil kralju; istočasno je predložil v imeno-
vanje nove ministre: doseданjega zbor-
ničnega predsednika Rocca za pravosodje,
vseučiliškega profesorja in zgodovinarja
Fedeleja za prosveto in Giurattija za jav-
na dela. Vsi trije so fašisti. Kralj je
ostavke prejšnjih ministrov sprejel in
imenoval po Mussoliniju predložene na-
slednike. V nedeljo zvečer ob 18. uri so
novi ministri prisegli in prevzeli posle.Prvočino je nameraval odstopiti tudi
minister za narodno gospodarstvo Nava,
ki pripada narodno-katoliškemu centru;
toda na željo svoje politične skupine je
po ponovnem pogovoru z Mussolinijem
ostal na svojem mestu.Sedaj so v Mussolinijevem ministr-
stvu samo še trije nefašisti: Nava, morna-
rični minister Thaon di Revel in vojni mi-
nister Di Giorgio. Italija je prešla zopet
popolnoma pod neomejeno diktaturo ene
same stranke in njenega voditelja.Kar se tiče odstopivših ministrov, gre
Casati kot Salandrov pristaš v zbornično
opozicijo; Sarocchi je izjavil, da bo vlado
tudi v bodoče podpiral; Oviglio hoče Mus-
solini na vsak način imeti za zborničnega
predsednika, vendar se Oviglio za enkrat
še brani.MINISTRSKI SVET. — KAKO JE VLADA
»RAZČISTILA« POLOŽAJ.Rim, 7. januarja. Včeraj popoldne se
je sešel ministrski svet. O poteku seje
javlja uradno poročilo: Ministrski pred-
sednik Mussolini je pozdravil nove mini-
stre in nato poročal o splošnem politič-
nem položaju. Na njegov predlog je mi-
strski svet sklenil, da se skliče zbornica
poslancev dne 12. t. m.Nato je poročal notranji minister Fe-
derzoni o vladni akciji za »zagotovitev
javnega reda« in o odredbah, ki jih je
vlada poslala prefektom. Namreč: 1. za-
pro se vsi »politično sumljivi« krožki in
shajališča; 2. razpuste se vse organizacije,
v katerih se zbirajo »nemirni in subver-
zivni« elementi; 3. razpusti se centrala in
vsi krajevni odbori organizacije »Italia
Liberata«; 4. zapro se vsi »sumljivi« ele-
menti in energično zatre vsak poizkus od-

pora; razširijo se hišne preiskave. Prefekti naj po potrebi uredijo urnik po javnih obratih in odvzamejo ali omeje dovoljenja za nošnja orožja.

Do ponedeljka popoldne so došla poročila o sledečih uspešnih vladnih odredbah: Oblassti so zaprle 95 krožkov in shajališč, razpustile 25 subverzivnih organizacij, 120 skupin »Italia Libera«, aretirale 121 politično sumljivih oseb (v čemer niso vštete aretacije zaradi zločinov), zaprle 150 javnih obratov in izvršile 655 hišnih preiskav.

Prefekti so dobili pooblastilo, da z vsemi sredstvi, ki se jim zde potrebna, nastopajo tudi v slučajih, v katerih jim zakon ne daje izrecne možnosti za postopanje. — Vsi shodi in druge javne manifestacije so se prepovedale. »Mir se je vrnil vsepovsod.«

STALIŠČE OPOZICIJE.

Rim, 7. januarja. Politična javnost, posebno pa fašistovski krogi, z največjim zanimanjem motre gibanje aventinjske opozicije. Njeni vodivni možje se redno sestajajo, toda o njenih namerah in sklepih ne pride v javnost ničesar. Vse, kar se o tem piše in govori, so zgolj ugibanja. Tako se je včeraj na Montecitorioju raznesel glas, da se aventinci vrnejo v parlament, da temeljem čl. 47. ustave formulirajo obtožbo proti vladi. To vest je glasom »Tribune« neki član opozicije takoj zavrnil kot neresnično. Izjavil je, da opozicija še ni sprejela nikakih sklepov. Zanj je ostal položaj v bistvu neizpremenjen. Zato se bo tudi na svojem splošnem zboru najbrže omejila na to, da izda na deželo manifest, v katerem bo stvarno pojasnila sedanji položaj in opredelila svoje stališče. »Mi smo kljub vsemu optimisti — je zaključil poslanec — in smatramo, da se more položaj hitro razjasniti.«

Edini opozicijski list, ki še izhaja v Rimu: »Giornale d'Italia«, piše, da sta na Aventinu dve struji. Ena zastopa stališče, da preostaja opoziciji sedaj, ko je zatrto vse njeno časopisje, le še ena pot boja: da se vrne v parlament in tam podpre akcijo treh prvih političnih mož: Giolittija, Salandre in Orlanda. Druga struja pa pravi, da se mora abstinencia v znak protesta nadaljevati in da se opozicija ne sme udati pred Mussolinijem, ki bi ničesar ne videl tako rad, kakor da spravi opozicijo nazaj v parlament.

PREGANJANJA SE NADALJUJEJO.

Rim, 7. januarja. Oblassti neprestano plenijo opozicijske liste, ki še izhajajo. Istotako se nadaljujejo hišne preiskave. V soboto je oblast v Rimu aretirala tri časnikarje: poročevalca »Chicago Tribune« Cianfarra, urednika »Nuovo Paese« Battistonija in Platona od lista »Unità«. Nekateri opozicijski listi so spriči danih razmer prostovoljno nehali izhajati.

V Milanu je oblast odredila delno mobilizacijo milice.

CANKOV IZJAVLJA.

Sofija, 7. januarja. (Izv.) Ministrski predsednik Cankov je izjavil zastopnikom časopisja, da ni bila sklenjena ob priliki njegovega obiska v Belgradu in v Bukareštu nobena protiboljševiška pogodba. Govorili so le o skupnih korakih proti skupni nevarnosti. Zbližanje med Jugoslavijo in Bolgarijo pa ni naperjeno proti Grčiji.

VOLITEV PREDSEDNIKA NEMŠKEGA PARLAMENTA.

Berlin, 7. januarja. (Izv.) Za predsednika nemškega parlamenta je bil izvoljen z 231 glasovi socialist Löbe. Nacionalec Wallrot je dobil 112, pristaš nemške ljudske stranke Kardorff pa 51 glasov. Löbe je izvolitev sprejel.

BOJ ZA AZIJSKO OZEMLJE.

Pariz, 7. januarja. (Izv.) »Agence Havas« poroča, da so vse vesti o odstopu nekega dela francoskega ozemlja pri Mosulju Angliji neosnovane. Odstop zabranjuje Franciji statut Društva narodov.

AMERIKA ZA SVOJE PRAVICE.

Washington, 7. januarja. (Izv.) Ameriška vlada je odgovorila Angliji na noto glede medzavezniskih dolgov. Amerika stoji na stališču, da ima pravico do gotovih dajatev Nemčije po Dawesovem načrtu, ima pa tudi pravico sklepati posebne pogodbe z Nemčijo.

PROTEST RADI KÖLNSKE CONE.

Berlin, 7. januarja. (Izv.) Nemška vlada je zročila poslanikom zavezniskih sil odgovor na zaveznisko noto glede izpraznitve Kölnske cone. Nemška vlada protestira, da se zavezniki iz Kölna ne umaknejo.

PRESKUSNJA NOVE LADJE.

Berlin, 7. januarja. (Izv.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Hamburga, da je jadrnica Fletnerjevega »Rotor«-sistema sijajno prestala hude viharje v Nemškem morju. Vozila je z naglico 9 vozlov na uro.

Politične vesti.

+ Iz govora Ljube Davidovića proti obznani. V nedeljo zvečer je imel Ljuba Davidović v Belgradu velik govor, v katerem se je bavil ponajveč z obznano proti Hrvatom. Med drugim je rekel: »Obznana postavlja Radića in njegovo stranko izven zakona. Tako se hoče kriminalno odgovornost zvaliti na celo stranko. Takega slučajja pravna zgodovina in človeška kultura še ne poznata! Če je Radić kaj zagrešil, naj se postavi pred sodišče, nikakor pa ne more biti za njegova dejanja odgovoren hrvatski kmet. Vlada naj nam dokaže, da so hrvatski kmetje res krivi. Vladi verjamejo le še štirje ljudje: Pašić, Ninčić, Cankov in Mussolini, drugi pa nihče več.« — O kršitvi poslanske imunitete pa je rekel Davidović: »Vlada ni storila velike napake samo s tem, da je proglasila obznano, ampak še večjo napako je napravila s tem, da je kršila poslansko imuniteto. Zaprt je dr. Maček, podpredsednik parlamenta. Jaz ne branim dr. Mačka, branim na podpredsednika parlamenta. Mala Srbija je pravice poslancev skrbno varovala. Danes v veliki državi pa vlada te pravice zanika. Pozivam predsednika parlamenta, da varuje pravice svojega prvega namestnika, kajti aretacija dr. Mačka je silen udarec po parlamentu. Doslej so vedno poslanci razpuščene skupščine uživali imuniteto, dokler niso izvolili nove skupščine. Taka razpuščena skupščina je izvolila Petra Karadžorjevića za kralja in je poslovala za časa svetovne vojne. Torej ima tudi razpuščena skupščina svoje pravice, ker se jo lahko v sili skliče. Zakaj pa predsednik sedaj razpuščene skupščine še vedno posluša in prejema svoje dnevnice, dočim sedi njegov prvi namestnik v zaporu? — Vlada pa skuša okrniti tudi neodvisnost sodišč. Minister za pravosodje dr. Lukinić se je odpejal v Zagreb, da »svetuje« sodnikom, kako naj postopajo v tej ali oni zadevi. Slabiši se ga bodo seveda zbalji. Toda dr. Lukinić je rekel še nekaj več: on je rekel javno, da bo vlada ukiniła tudi neodvisnost sodnikov, če ji bo to kazalo.« — Govor Ljube Davidovića so poslušalci burno odobraval.

+ Dve volivni paroli. Pri razpisu volitev je vlada in njeno časopisje pisalo, da se bodo vršile volitve v znaku odgovora na alternativno: Ali za vidovdansko ustavo in za centralizem, ali pa za separatistični federalizem. Kar naenkrat pa je odpotoval minister vnanjih zadev dr. Ninčić v Pariz in v Rim in takrat so izdali novo volivno geslo: Proti boljševizmu! Nič več ni šlo za vidovdansko ustavo, nič več za centralizem, ampak glavna naloga samozvanega nacionalnega bloka je postala nenadoma borba proti boljševizmu. »Mi pa trdimo,« piše »Pravda«, da je nova vladna parola o boljševiški nevarnosti lažnava in umetno upriporjena, pa naj o njej pišejo listi »državnih lopov«, kar jim drago! Vlada prebivalstvo vara in goljufa, če trdi, da gre pri teh volitvah za boj proti boljševikom, kajti naši državi ne preti boljševiška nevarnost, najmanj na Hrvatskem, med kmetskimi masami Stjepana Radića. Obdolžitev, da so Hrvatje boljševiki, ni samo grdo nasilje, ampak je nacionalen zločin, ki ga bo treba primerno kaznovati. Obznana je in po ostala neverjeten dokaz volivnega nasilja in najbolj gnusen zgled zlorabe zakona v strankarske namene.«

+ Inozemstvo vzporaja. — »Prager Tagblatt« prinaša uvodnik pod naslovom »Furiosos«, v katerem vzporaja Mussolinijev in Pašičev režim ter njune metode: »Tu in tam policija, milica, lov na veleizdajave, zapiranje nesomišljenikov, razganjanje parlamentov, ustavljanje listov — ali naj bo to vladajoče modrosti zadnji zaključek? Menimo, da je le predzadnji.«

+ Dr. Horvat demantira. Belgrajski »Politiki« je poročal njen zagrebški dopisnik, da mu je znani radičevski disident dr. Horvat rekel v nekem razgovoru, da en bo ustanovil nove stranke, če vlada ne proglasi obznane proti HRSS. — Napram temu poročilu ugotavlja dr. Horvat, da zagrebškega dopisnika »Politike« sploh ne pozna in da ni sploh še nikdar z njim govoril, da ne namerava ustanoviti nobene nove stranke in da je proti obznani napisal oster članek v »Hrvatu«.

+ Strahovlada UJU. Kakor čujemo, je hodil pretekle tedne penzionirani učitelj in general UJU v imenu prosvetnega oddelka po kranjskih šolah ter izpraševal, kje bi bilo mogoče koga odstaviti ali prestaviti, ker hočejo sedanji intermezzo v Belgradu čim bolj zlorabiti ter spraviti do korit vse svoje kimačve in kričače. Njemu sekundira njegov idejni in taktični naslednik Ivan Dimnik, učitelj na Grabnu in urednik dolgočasnega »Učiteljskega tovariša«. Baje je pa med samimi ujeujejci še precej pametnih ljudi, ki se kar nič ne pulijo za Jelenc-Dimnikova darila, ker vedo, da ne bodo držala in da jih utege še glava boleti radi njih. V šolstvu bo komandiralo ljudstvo in nihče drugi!

+ Vodstvo mažarske stranke v Vojvodini v zaporu. Oblassti so zaprle celo vodstvo mažarske stranke v Subotici.

Ustavljen je list »Hirap«. Vodstvo stranke so zaprli, ker je javil neki iz uprave lista odpušteni uradnik policiji, da dobiva list »Hirap« podporo od mažarske vlade.

+ Obsedno stanje v virovitiškem okraju. Belgrajski in zagrebški listi poročajo, da je okrajno glavarstvo v Slatini izdalo naredbo, ki uvaja pravo obsedno stanje za ta okraj. Prepovedano je točenje alkoholnih pijač, javni lokali morajo biti zaprti ob šestih zvečer, shodi in sestanki so brez izjeme vsi prepovedani, nihče ne sme niti glasno govoriti, ampak se mora vesti popolnoma mirno. Kdor bi se poskušal določbam te naredbe upirati, proti temu »če se upotrebiti hladno i vatreno oružje«. »Pravda« dostavlja temu poročilu, da se na ta način uvaja na Hrvatskem režim, kakoršen je vladal nekdanj na Španjskem pod vojvodo Albom.

+ Aretacije v Dalmaciji. Največ pristašev HRSS so doslej zaprli v Dalmaciji. V samem Šibeniku so zaprli nad 600 oseb. Za toliko ljudi pa v vseh šibeniških ječah ni prostora. Vsled tega je vlada odločila, naj gredo ljudje za toliko časa domov, dokler ne bodo postavili dovolj barak kot taborišče za aretirance.

+ Pregarjanja v Dalmaciji. Splitska »Nova Dobra« poroča o številnih hišnih preiskavah pri družtvih in zasebnikih: Hrv. Kolu, Hrv. Zajednici, uredništvu »Hrvatske Riječice« itd. V soboto je policija aretirala dr. Damjana Sokola in odgovornega urednika »Hrv. Riječice« Vlaho Raića. Raića so kasneje izpustili pod pogojem, da se zvečer mora javiti policiji, a Raić se je odpejal na Hvar, kjer ga je policija znova aretirala. Dne 6. t. m. so v Splitu aretirali predsednika Hrv. Zajednice dr. Brkića in dr. Cuzija. — V Senju so zaprli Pavla Britvića in Bogdana Vinkota, pristaša HRSS. — V Omišu je bilo mnogo hišnih preiskav. V Gatih so aretirali župnika don Stipe Kaštelanija in ga izročili sodišču. V Blatu so aretirali župnika don Dujo Klavrića. V Imotskem so zaprli dr. Mile Vukovića. — V Šibeniku in okolici so aretirali 11 pristašev HRSS. Čedna slika sedanjega režima.

PRISPEVAJTE ZA

LJUDSKI SKLAD

PRISPEVKE SPREJEMA TAJNISTVO SLS LJUBLJANA (JUGOSLOV. TISKARNA)

Poštnega čekovnega urada štev. 11.475

Beleške.

V svojem ogabnem klečeplaztvu, predvsem, kar je v zvezi z režimskim nasiljem in korupcijo, se »Slovenski Narod« rad sklicuje na zagrebški »Obzor«, čeprav je znano koketiranje tega lista z radikali. V informacijo povemo še, da je ta list ob vstopu Šurmina in Drinkovića slovesno zatrjeval, da bo z vsilo navalil na oba, kakor hitro bi sopolpisala kak nasilen akt proti Hrvatom, a sedaj jih kljub obznani niti ne omeni ne več...

Naiven »rodoljub z dežele« se je zopet oglasil v »Narodu« in na dolgo in široko klobasa o neki svobodi, ki baje danes vlada pri nas. Da, veliko svobodo uživamo danes, na las tako kakor 1914—1917. Vsi javni lokali mrgole špijonov, ječe se polnijo, tisk se davi, uradništvo se v masah meče na cesto, organizacije se v masah razpuščajo, gotovi ljudje pa lahko nekaznovano vršijo nasilja. Kaj hočete še večjo svobodo?

Žerjav daje intervjuje, svojim urednikom seveda, ker sicer žive duše ne zanima, kaj »izjavlja« gospod minister brez ljudskega zaupanja, kajti vsi že davno vemo, kdo je in kaj hoče ta gospod minister proti ljudski volji.

G. Ribnikar pripoveduje s svojim podpisom v zadnji »Domovini«, kako je slovenska »demokracija« med vojno sistematično rušila Avstrijo. Ta gospod bivši tržni nadzornik menda niso mislili na svoje plodonosno delovanje pri ljubljanski aprovizaciji.

»Unižujoče dokumente« so našli pri Radiću. Kdor ne verjame, naj jih pogleda naslikane v včerajšnjem »Jutru«, kajti na njih je mogoče videti naravnost strašne stvari, samo brati se ne da niti ena beseda tega dokumenta.

Ata »Narod« dajejo v snočnjem uvodniku hrvatski zajednici očetovske svete, kaj in kako bi morala delati, da bi si priborila zaupanje hrvatskega naroda. Čudno da jih »modri« stari ne znal uporabiti zase, ker so mu ušli že davno vsi pristaši in se mora zadnji dve leti obečati vsake kvatre na drugega gospodarja.

Preiskava v Radičevem stanovanju. Natančna preiskava, ki so jo izvršili zagrebški in belgrajski policijski organi po aretaciji Radičevi na njegovem stanovanju, je prinesla na dan silno obtežilen material. Med drugim so našli obsežno korespondenco Radičevu z Leninom in Čičerinom, potem z različnimi voditelji makedonstvujuših in z voditelji kosovskega komiteta. Nekaj važnih dokumentov so objavili že belgrajski listi fotografiranih. Fotografirani

raniso žalibog še slabše kakor včerajšnja fotografija Todor Aleksandrovega pisma v »Jutru«. Že fotografirani dokazni material pa ni najvažnejši. Kakor nam poroča belgrajski dopisnik, je belgrajska policija našla prav na dnu Radičevega skrivališča še en posebno važen dokument, ki so ga s posebnim kurirjem poslali naravnost v Belgrad samemu Pašiću. Ko je načelnik belgrajske uprave varoši izročil skrbno čuvani zavojček Pašiću, se je ta silno razveselil in takoj telefonično obvestil vse radičevske in demokratske prvake o velevažni najdbi. Ko so se vsi zbrali in je dr. Žerjav kot »benjamin« med ministri zavojček previdno odprl in v njem se nahajajočo listino razgrnil pred Pašića, se je čika Baj, pogladil po lepi dolgi bradi in se sladko nasmehnil gospodinu Gjuriću z besedami: »Evo ti, Marko! Ovaj, pa tvoj protokol!«

Kdo je anektiran? »Slov. narod« poroča dne 6. januarja o neki seji ministrskega sveta, ki se je vršila 3. januarja, na kateri je razpravljal min. svet o plačevanju zapadlih davkov v anektiranih provincah. — »Slov. narod« bi bili prav hvaležni, če bi nam pojasnil, katere so te »anektirane« province?

Dopisi.

Iz Stare Loke. Prevzvišeni knezoškof lavantinski g. dr. Andrej Karlin je bil te dni na svojem rojstnem domu v Stari Loki. — Umrla mu je dne 3. t. m. najstarejša sestra Mina Karlin v visoki starosti 79 let. Slovesen pogreb blage pokojnice, ki je bila vzor krščanskega življenja, je bil 5. t. m. ob splošni udeležbi mnogostevilnih sorodnikov, sosedov, znancev in prijateljev. Visokemu rojaku in ugledni rodovini na Kalanovšu iskreno sožalje, blagi pokojnici svetila večna luč!

Iz Trebelnega. Odkar je prenehalo v našem »Mar. domu« zidarsko kladivo, se je že pričelo novo življenje — izobraževalnega dela. 8. dec. smo proslavili priznanje Brezmadežne poleg slavnosti v cerkvi tudi z akademijo Mar. družb v Domu. Za božič so nas razveselili otroci Mar. vrta, ki so igrali božično igro in imeli govore, deklamacije in petje pred jaslicami. 28. dec. je napolnilo občinstvo našo dvorano ob igri: »Zamujeni vlak«, ki so jo igrali fantje. Proti pričakanju so fantje vloge dobro rešili. Prav iz srca smo se nasmejali in marsikaj poučnega videli in slišali. Sedaj šele čutimo, kako potreben je bil pri nas Marijin dom, ki ga je Trebelno toliko časa pogrešalo.

Hrastnik. Naša dolina spada pod trboveljsko občino, kjer bodo 1. marca t. l. občinske volitve. Zato ni nič novega, če nastopajo razne stranke. Vendar pa zaznamujemo pri nas novo liberalno iznajdbo. Da bomo razumeli njihov nastop, je treba poseči nekoliko nazaj. Velik del občine Sv. Krištof se ima radi zemljepisne lege v kratkem priklopiti k dolski občini. Temu sta se zelo upirala gg. Gnus in Dolinšek, ker bodo veda, da to pomeni politično smrt za dolske demokrate. Zato sta začela akcijo, da bi se Hrastnik priklopil k Dolu. Na ta način so upali, da bi pri bodočih volitvah s pomočjo socialistov dobili večino in bi zasedel županski stolček g. Dolinšek, v nasprotnem slučaju bi pa postal g. Gnus gerent. Ko je bil načrt gotov, sta se gg. Gnus in Dolinšek peljala v Ljubljano, da bi zvedela, kako bi to šlo. Zatem so sklicali v tukajšnji šoli sestanek nekaterih občanov, katerega sta se udeležila tudi gg. Gnus in Dolinšek. Na tem sestanku je g. Ferdo Roš povdarjal, da moramo hitro proč od Trbovelj, ker da bodo tam zidali na občinske stroške poslopje za okrajno glavarstvo, poleg tega pa še cestno železnico, vsled česar bomo morali plačevati strašne davke. G. Roš je dobro vedel, da to ni res. Če bi se tudi poslopje za okrajno glavarstvo rez zidalo, bi se na državne stroške. Tudi ni v proračunu trboveljske občine nobene postavke za zidavo takega poslopja. O tem so tudi demokrati dobro poučeni, a kljub temu farbajo ljudi, samo da bi dosegli svoj cilj. G. Rošu je tudi dobro znano, da smo Hrastničani prispevali za zidavo in povečanje trboveljske šole, ravnotako tudi za vodovod, ki je stal nad 16 milijonov. G. Roš in drugi dobro vedo, da bodo morale tudi Trbovelje prispevati za hrastniško šolo, ako bomo toliko časa skupaj, dobro vedo dalje, da dolska občina ravno zato ne sprejme Hrastnika, ker bi morala prispevati za novo šolo. Demokratom je dobro znano, da je SLS v naši občini zelo narastla, zato lažejo na vse strani, da bi prišli do svojega cilja. Sestavili so takozvano hrastniško kandidatno listo, na kateri so dali na prvo mesto g. Roša in druge, na zadnje mesto so pa kar po vrsti napisali naše ljudi, ki so pa že začeli preključevati svoje podpise na tej listi. Demokrati so mislili, da bodo s pomočjo »klerikalcev« spravili v občinski svet Roša in še koga drugega, pa ta pšenica jim ne bo šla v cvet.

Dr. OETKER-jev
vanilin sladkor
Dobl se povzod ali pa v to arni
Jos. Reich, Maribor

Dnevne novice.

— **Is krogov prizadetih staršev.** Z današnjim dnevom, t. j. 8. t. m. se torej prično reformirati vse realne gimnazije v Sloveniji po arbskem vzorcu. V dvomu, kaj storiti z otroki, je večina staršev — kakor čujemo — mnenja, naj puste sinove do konca prvega tečaja na dosedanjem zavodu. Ob koncu tečaja se bo pa že videlo. Vsak jurist, ki ga vprašamo, sodi, da naša pritožba na Državni svet mora imeti uspeh. Medtem naj se pa učenci sami brigajo, da ne bodo preveč pozabili odpravljenih treh obveznih predmetov.

— **Rojstni dan kraljice Marije** se praznuje dne 9. januarja s slovesno službo božjo, kateri prisostvujejo državna oblastva in uradi z vsem osebjem. V Ljubljani se vrši služba božja v stolnici sv. Nikolaja ob 10., v pravoslavni Ljupeli ob 9., v evangelijski cerkvi pa tudi ob 10. Po deželi naj se služba božja vrši samo na sedežih garnizij, okrajnih glavarstev in okrajnih sodišč.

— **Umrja** je 6. jan. t. l. na Zduši pri Mekinjah g. Katarina Potočnik roj Sušnik kot žrtev materinskega poklica v 36. letu starosti. Rajna, sestra g. profesorja in bivšega ministra g. Antona Sušnika, je bila vzorna krščanska mati in gospodinja; zapustila je petero nedoraslih otrok. N. v m. p.

— **Razpust društva.** Uradni list naznaja, da je »Zveza delavcev in delavk kovinske industrije in obrti Jugoslavije za Slovenijo«, podružnica na Jesenicah, na podstavi čl. 24 drž. zak. razpuščena, ker je prekorajčila svoj delokrog.

— **Uradni list** ljubljanske in mariborske oblasti prinaša v številki dne 5. t. m. med drugim pravilnik o uporabi serumov, naredbo o uporabljanju izkrčenih gozdnih površin, privatnih veleposestev in državnih gozdov in odločbo o prodajanju kisove kisline.

— **Osebnosti.** Za člana rudarskega odbora pri generalni rudarski direkciji za l. 1925 sta imenovana Vladimir Lipold, načelnik oddelka za državna rudarska podjetja, in Vinko Širgar, rudarski glavar v Ljubljani.

— **Nušič** — sumljiv. V Dubrovniku, kjer nimajo stalnega gledališča, sta v zadnjem času prirajali predstave dve diletantski družbi. Te dni je družbama došlo od policije pismo, v katerem jima oblast »priporoča«, naj vpricho bližnjih volitev ne prizrjajata Nušičeve »Protekcije« in »Sumljivega človeka«. — Kako senilen je režim PP in kako slabo vest ima!

— **Ivan Zabukovec** knjiga »K Materic« je pošla in predstojništvo pri Sv. Jožefu nad Celjem naročnikom ne more več ustreči.

— **Vihar na Blokah.** Dne 5. t. m. smo tu imeli silen vihar, ki je valil z grozno silo in naglicno silne oblake čez naše Bloke. Vso svojo silo je pokazal pa tudi na strelah hiš in gospodarskih poslopjih. Nekaterim strebham je samo »rebra« pretipal, druge je pa neusmiljeno razkrival. Razume se, da je strešna opeka letela vsenavskriž, slama pa se je raz strehe valjala kar v celih šopih, tako da imajo gospodarji občutno škodo.

— **Občina Tomišelj** razpisuje zidavo nove šole na Jezeru pri Preserju. Natančne informacije dobe reflektanti pri krajnem šolskem svetu na Jezeru in v občinski pisarni občine Tomišelj na Jezeru št. 9. do 30. t. m.

— **Zanimiva novost za bolnike,** ki trpe na reumi, gihtu in išiasu. Kakor vamt iz Pištan (CSR) javljajo, je že mnogo gostov oživel zimsko kopalniško sezono, akoprav so bili poleti vsi hoteli prenapolnjeni. Mnogim pa vzlic nizkim cenam ni mogoče, da iščejo pomoči v kopalnišču samem. Ti bolniki se lahko lečijo po najnovejši, od svetovnoznanih zdravnikov priznani metodi vse gorj omenjene bolezni tudi doma zelo uspešno. V to svrhu se jemlje iz 70% vročih pištanskih vrelocev črna radioaktivna snov, ki na svoji zdravilni moči ničesar ne izgubi ter se v obliki kocke ali kot gotov kompres razpošilja po celem svetu. Tudi v naših zdravniških krogih je ta enostavni in ceneni način zdravljenja že znan ter se tega zdravila lahko poslužujejo tudi najsiromašnejši sloji.

— **Sanatorij »Therapia«** v Cirkvenici za delavstvo. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je najel v sanatoriju »Therapia« v Cirkvenici 40 postelj za svoje zavarovance. Ker je število postelj omejeno, pridejo v »Therapio« samo okrevajoči po težkih boleznih in bolniki s kroničnimi srčnimi boleznimi.

— **Darovi zagrebškemu zoološkemu oddelku.** V minoletem letu je prejel zagrebški zoološki oddelak od 27 darovateljev 46 raznih živali, povečini ptice.

— **Za dalmatinske luke.** Vlada je odobrila kredit 9.600.000 Din za razširjenje splitske luke povodom zgradbe novega kolodvora v Splitu. Vsega je dovolila vlada za popravilo raznih dalmatinskih luk 24 milijonov dinarjev. Pomorska uprava namerava takoj začeti z deli.

— **Srbski književni jubileji.** »Matica srpska« proslavi letos 100 letnico rojstva dr. Svetozara Miletića, l. 1926. pa slavi Matica S. sama stoletnico svojega obstoja. Oba jubileja se proslavita z velikimi prireditvami.

— **Novi odbor »Matices Srpske«.** Na zadnji seji Matices S. v Novem Sadu je bil izvoljen za predsednika Radivoj Vrhovac, ravnatelj gimnazije v Karlovcih, za podpredsednika dr. Miladin Veličković-Svinjarev.

Zažgali so otroci na skednju št. 32 na Vrhu. Bili so doma nesrečni malčki sami, ker vdoma-mati je šla po drva in dospela ravno do vasi, ko se je vžgalo doma. Trkamo na usmiljena srca in kličemo: Pomagajte! Darove sprejemata župni urad in županstvo na Sinj. Vrhu, p. Vinica v Belokrajinu.

Iz Primorske.

— **Smrtna kosa.** Umrja je na Katinaru pri Trstu 20 letna kandidatinja mariborskega učiteljskega Emača Luznika.

— **Odmevi novega položaja v Trstu.** V ponedeljek so priredili tržaški fašisti velike demonstracije po mestu. Pri tem so skušali napasti uredništvo listov »La Serac« in »Il Lavoratore«, a jih je policija odbila. Ponoči je močna skupina fašistov udrla v kavarno »Ederac«, kjer se zbirajo republikanci, in vse opustošila. — **Policija** je izvršila muogo hišnih preiskav pri voditeljih bivših bojovnikov in »Italia Libera«. Arretirala je več komunistov in nekaj fašistov. Vrheneh je bilo več bomb, ki pa niso povzročile nesreč.

Iz Štajerske.

— **š Prebivalstvo v celjski župniji l. 1924.** V celjski župniji je bilo preteklo leto rojenih 421 oseb (218 moških in 203 ženskih). Umrlo je 407 oseb (214 moških in 193 ženskih). Porochenih je bilo 179 parov.

— **š Redni občni zbor društva organistov in glasbenikov za Slovenijo v Prekmurjem** se vrši v torek, dne 13. januarja ob 8 zjutraj v dvorani hotela »Beli volc« v Celju. Ker bo de ta občni zbor izredne važnosti glede pristopa k Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani, katera bo naša pereča vprašanja reševala, se pozivljate vsi člani društva k polnoštevlini udeležbi. — Odbor.

— **š Silvestrov večer celjskega Orla** pri Bellem volu v Celju je izpadel zelo lepo. Spored je bil zelo pester, igralci so storili, kar je bilo v njihovi moči. Vprizorili so burko »Napoleonov samovar«. Razen te burke so nastopili z raznimi kupleti, Pevski odsek je pa krasno zapel nekaj pesmic.

— **š Razdružila se** je znana tvrdka Hladin in Dobovičnik v Celju. Družabnika sta začela vsak zase. TT. Hladin ima svoj sedež poleg (nemške) mestne cerkve, tt. Dobovičnik pa v Gosposki ulici.

— **š »Deutsches Haus«** v Celju je prešel v slovenske roke. Ves čas od prevrata se je zanj bil hud boj, v čigavih rokah bo ostal.

— **š Umor.** V ponedeljek, dne 5. t. m. so dobili v Celju na hribu Sv. Jožefa umorjeno mlado žensko. Njene identitete niso še mogli dognati. Bajje je šla v nedeljo zvečer ali pa v ponedeljek zjutraj k spovedi in jo je pri tem nekdo napadel. Bila je zabodena z nožem in privezana na drevo.

— **š Vihar v Celju.** Od sobote do ponedeljka je bil v Celju hud vihar. Pometal je s strelh opoko, polomil napisne table in poruval mnogo dreves. Napravil je mnogo škode.

— **š Smrtna kosa.** V Celju je umrl 2. jan. Marko Tratnik. Okrog 50 let je vodil celjsko parno kopalnišče.

— **š Zadržna elektrarna v Vojniku.** V Vojniku se je ustanovila zadruga, ki bo oskrbela elektrifikacijo Vojnika in okolice.

— **š K umoru v Studencih.** Mariborsko okrožno sodišče je dobilo iz Trsta uradno obvestilo, da je tržaška policija arretirala Miklovega morilca mizarskega pomočnika Franca Čiča, ki je italijanski podanik. Čič je bil pri aretaciji svojega gospodarja Zlahtiča navzoč, nato pa je pobegnil v Italijo ter se je brezposelno potikal po Trstu. Tržaška policija ga je zaprla in ko je dobila od mariborske policije izdano tiralico, je spoznala v njem iskanega morilca. Sodišče v Mariboru je ugotovilo, da so bili čevlji, ki jih je našla policija na Miklovem stanovanju in ki so bili blatni od gnoja, tisti, ki jih je dobil Čič, ko je odhajal iz mariborske kaznilnice po večletni ječi.

— **š Dva uboja.** Na Štefanovo so se stekli fantje iz Novecerkve in Socke pri Celju. Prepri so imeli še od sv. večera. Fantje iz Novecerkve so čakali one iz Socke med desetim opravilom v krčmi in so jih odhajajoče napadli z noži in koli. Eden je sunil svojega nasprotnika, a je pri tem zadel poleg idečega mirnega fanta, tako da se je zgrudil na tla in po par minutah izdihnil. Zdravnik je ugotovil, da ga je zadel nož v vratno vretence in ga smrtno nevarno poškodoval. Vsa zdravniška pomoč bi bila zaman. Drugega so tudi oklahi, da je umrl čez dva dni v bolnišnici v Celju. Enega so pa težko ranili. Storiici so sicer pobegli, toda so jih orožniki takoj polovili.

Iz Ljubljane.

— **Ij Opozarjamo,** da se vrši III. prosvotni večer jutri ob 8 v Ljudskem domu. Predava dr. Rožman o Koroški. Krasne skoptične slike bodo pojasnjevale predavanje.

— **Ij Umrja** je včeraj ob tritčetr na sedem zjutraj gospa Marija Florjančič roj Roš, soproga poklicnega gasilca ter mati znane gasilske družine. Bila je vrla žena in dobra mati svojim otrokom. Pogreb bo danes popoldne ob dveh iz Mestnega doma na pokopališče k Sv. Križu. Svetila ji večna luč!

— **Ij Umrli so v Ljubljani:** Anton Ruper, uradnik, 41 let. — Josip Suštaršič, kočarjev sin, 15 mesecev. — Ivan Vidic, delavec, 48

let. — Ivan Šeligo, invalid, 33 let. — Fran Mušič, dninarčin sin, 4 leta. — Marija Petkovšek, mestna uboga, 63 let. — Marija Florjančič, kovačeva žena, 62 let.

— **Ij Popls živine, perutnine in čebelnih panjev.** Prizadete stranke se ponovno opozarjajo, da priglase najkasneje do 10. januarja 1925 v mestnem gospodarskem uradu konje, osle, mazge, mule, govedo, prašiče, ovce, koze, perutnino (kokoši, race, gosi, purane) ter čebelne panje, ker bi se moralo sicer po preteku tega roka proti njim po obstoječih predpisih kazensko postopati.

— **Ij Saje so se vnele.** V torek je opazila straža nad delom hiš na Starem trgu silen dim. Na poziv je takoj odpeljal na Stari trg trenski avto in gasilec so ugotovili, da so se vnele v dimniku hiše št. 30 saje in sicer vsled tega, ker se je vnela na štedilniku pri neki stranki mast, vsled česar je udaril silen plamen v dimnik in vnel saje. Škode ni ta požar povzročil nikake.

— **Ij Tatvina vozne plahte.** V mestnem zavetišču za onemogle v Japljevi ulici 2 je bila v noči od ponedeljka na torek ukradena s tankaj se nahajajočega dvojnega kozolca velika vozna plahta, ki je bila na več mestih pomazana z zeleno oljnato barvo. Pred nakupom se svari!

— **Ij Tatvine drv in premoga** so se v zadnjem času silno razpasle po mestu in okolici. Posebno pridno posejajo tatovi razna skladišča, pred vsem tovarniška in železniška, poleg tega pa še železniške vozove. Arretirali so že več moških in žensk, ki so kradli premog in drva in so jim naložili precej občutne zaporne kazni. Ne gre pa tu za ljudi, ki jemljejo, ker jih doma zebe in nimajo denarja za drva, marveč za bolj nevarne tatove, ki krađejo kurivo, ga prodajajo pod dnevno ceno in potem denar zapijejo in zalumpajo. Še bolj žalostno pa je, da imamo tudi take starše in druge, ki pošiljajo krast otroke. Tako je arretirala policija na glavnem kolodvoru kar pet mladih fantalinov, ki so kradli premog. Zasačili so jih pri tatvini. Eden iz družbe je splezal na železniški voz in je metal premog na tla. Njegovi tovariši pa so ga pobirali v košare. Vsi tatiči bodo primerno kaznovani, toda kazni, še bolj občutno, bi gotovo zaslužili oni, ki so dajali fantom potuho in jih napeljevali k tatvini.

— **Ij Policijske ovadbe.** Včeraj je bilo vloženih devet ovadb in sicer, radi tatvine 2, radi poneverbe 1 (fotografičen aparat vreden 1500 Din), radi poškodbe tuje lastnine 1 (razbitje 100 Din vredne šipe) in po ena radi nezgode, radi ognja v dimniku, telesne poškodbe, pijanosti in kaljenja nočnega miru.

— **Ij Razne tatvine.** Lev za tatov. V mesu so se zopet začele množiti jako predrzne tatvine in to na javnih prostorih, na trgih in cestah kakor tudi v stanovanjih. Iz policijskih prijav posnemamo tele slučaje: Na Sv. Petra cesti je pritekla k stražniku neka mlada, čedno oblečena ženska na videz iz boljše družbe. Pokazala mu je nekega mladega moškega, ki je tekel nekaj korakov pred njo. Javila mu je, da ji je ta fant iztrgal iz rok ročno torbico, v kateri je imela denarnico s precejšnjo vsoto. Stražnik je naročil ženski, da naj ga počaka na cesti, sam pa je stekel nemudoma za tatov in začel se je pravcati lov po cestah in ulicah. Toda tat je bil uren, pasanti pa so se izogibali in na Zaloški cesti se mu je posrečilo, da se je neznanu kam izgubil v kako vežo ali stransko ulico. Ko se je stražnik vrnil na Sv. Petra cesto, kjer bi ga morala čakati ovaditeljica, tudi nje ni več našel. Dotična ženska naj se zglati na policiji v svrhu zaslišanja in natančnega opisa predrznega tatiča. — **Ukraden šal.** V neki gostilni na Dolenjski cesti je bil ukraden slugi J. Jerebu moški šal. Jereb je na svoj šal že skoro pozabil. Na Vodnikovem trgu pa je ugledal slučajno nekega mešarskega vajenca, ki je imel ogrnjen njegov šal. Prijel so fanta, ki je izjavil, da je kupil šal od nekega neznanca za 30 Din. — **Okraden tiskar.** V času od 2. do 6. januarja je bil ukraden tiskarju A. B. v Florjanski ulici iz žepa telovnika ključ od njegovega kovčka. S ključem je odprl tat, ki mora B.-eve razmere dobro poznati, njegov kovčec in mu je ukradel 1200 Din in pa 7 dolarjev. — **Še trije tatiči.** V neki gostilni za Gradom je bila ukradena žagarju Francetu Blažetiču iz Ceste na gorensko železnico iz žepa suknje denarnica, v kateri je imel 180 Din gotovine. — Šo-

ferju Francetu Valantu je bil ukraden iz avtomobila, katerega je samo za kratek čas zapustil radi nekega opravka na Kongresnem trgu, suknja, podložena s kožuho, vredna 2000 Din. Pred nakupom se svari. — Na Vodnikovem trgu je bila ukradena zasebnica Amaliji Jerman iz ročne torbice denarnica s 50 Din gotovine. — Izpred trgovine Jožice Zajček na Poljanski cesti je bil ukraden rjav gumijast plašč, vreden 360 Din.

Prosvetna zveza.

III. Prosvetni večer se vrši v petek, dne 9. decembra ob 8 zvečer v Ljudskem domu. Na sporedu je predavanje o Koroški. G. predavatelj dr. Rožman je preživel prav sedanje božične počitnice med Koroškimi Slovenci onstran Karavank. Zato bo predavanje nudilo tudi najnovejše podatke o našem ljudstvu v Korotanu. Zibelka slovenstva je nekoč tekla na Gosposvetem polju. Val tujcev je tekom stoletij potisnil iz lepih koroških dolin in pregnal iz solčnih planin Slovene tja do Drave. Lepi so kraji, kjer je bival nekoč slovenski rod; danes so le grobovi naši. Toda še biva narod onstran meje, v čigar srcu živi zavest: »Tam preko so milijoni močnih bratov, ki nas ljubijo in čuvajo nad nami kot nad punčico svojih oči — in ne bodo nikdar pustili, da propademo in poginemo.« (Fr. Finžgar: Le vkup uboga gmajna!) Pokažimo z obilno udeležbo, da smo vredni zaupanja, ki ga stavijo v nas naši koroški bratje. — Na 60 krasnih slik bo pojasnjevalo predavanje o Koroški med njimi bomo videli tudi razbito župnijsko pisarno v Piberku in uničene prostore ondotnega prosvetnega društva. — Na III. prosvetnem večeru bodo poleg godbe Mladinskega doma sodelovali naši izborni solisti z izbranimi točkami.

Prosveta.

pr Spored I. abonma koncerta Filharmonične družbe v Ljubljani izvaja odlična umetnica koncertna in operna pevka ga Maja Strojčeva, ki slovi na vsem slovenskem jugu kot najboljša interpretinja moderne pesmi. Kot glavno točko svojega ljubljanskega koncerta, ki se vrši v ponedeljek, dne 12. t. m. v filharmonični dvorani, si je izbrala vrsto pesmi

Po svetu.

Angora.

O Angori, novem glavnem mestu turške republike, piše Francoz, ki se je tam mudil, sledeče:

Daleč naokoli ni nobenega drevesa, golo, suho gorovje na vseh straneh, v sredi pa Angora, velika turška vas.

Nizke hiše, zidane v neredu, ceste, podobne jarkom, vse skupaj razmetano po gričevju okoli razvalin stare trdnjave. Pri vходу v mesto, to se pravi sredi polja, je velika skupščina. Nato pa pridejo takoj ozke, zavite ulice, tlakane z nepravilnimi skalami. Pred odprtimi prodajalnami se pogovarjajo trgovci cele ure in čakajo kupce, ki se pogajajo dolgo časa in pri tem neznanosno kričijo.

Strahovito umazana in razcapana množica se poja po cestah. Izgleda sirovo in indolentno. Ženske v širokih hlačah, a zakritim obličjem, jezdijo na oslih in si delajo pot z brcami na desno in levo. Kmetje v turbanih ženejo po ulicah purane in jih prodajajo. Čistilke čevljev zastavljajo s svojimi škatljami ozke hodnike. Počas se preriva karavana kamel naprej. Berači kažejo svoje naravnost neverjetne rane. Kriči se na vse konce in kraje, tu pa tam zatuli sirena kakega avtomobila, kateremu se lena množica komaj umika.

Semtertja stoji kako novo poslopje, kajti pričeli so zidati novo Angoro: dve šoli, bolnišnico, ministrstva. Poleg elegantnega gospoda, ki je oblečen po zadnji londonski modi in drži v roki zadnji pariški roman, hodi razcapan, bos pastir, ki je še bolj bedast, kot njegove ovce. Preteklost in bodočnost Turčije se tu stikata.

Pred dvema leti v Angori še sploh ničesar ni bilo! Ministri, poslanci, državniki so stanovali pod šotori ali pa v temnih, majhnih kočah. Danes že gre bolje: za zlato se dobijo dve ali tri sobice brez pohištva v slabih hišah. Tja so si postavili najpotrebnejše: peč, posteljo in nekaj preprog.

Ne smete se začuditi, če ste povabljeni h kakemu ministru: v mali hiši, kjer so tla iz steplane zemlje, boste zlezli v prvo nadstropje po lestvi. Na desno in levo se suši perilo; v pobeljeni sobici, v kateri se kadi petrolejka, boste našli ministre in državnike, ki pijejo kavo in pušijo ter se pogovarjajo o politiki. To vam bo polagoma dalo utis, kakšno je angorsko ozračje.

Za tujca je skoraj nemogoče, priti pod streho, par žalostnih gostiln daje za zlato ceno prenočišče v najem, tu stoji postelja poleg postelje in še te je treba naročiti več tednov naprej.

Jaz sem najprej spal v vagonu na kolodvoru, nato v kabinetu, velikem 4 kvadratne metre, brez vode, brez ognja, brez zatorov, brez oknic, s steklenimi vrati, in to v ulici, kamor bi si Evropejec niti po dnevu ne nmal.

slavnega ruskega komponista Igorja Stravinskoga, ki je danes brez dvoma vodeči glasbenik nove dobe ne le v Rusiji, ampak v celi Evropi. Vzgojil si je že tudi svojo šolo, ki ima pristaše tudi v naši državi, saj je zagrebški kapelnik Baranović komponiral svoj balet »Licitrajevo srce« popolnoma po Stravinskijevem načinu. Ga Strozi nam poda Stravinskijeve pesmi v celem njegovem razvoju, to je od upliva stare šole pa do zadnjih kompozicij, ki kažejo popolnoma nove smeri. Priglasje za vseh pet abonma koncertov sprejema Matična knjigarna na Kongresnem trgu.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Četrtek, 8. jan.: MAGDA. — Red A.
Petek, 9. jan.: ob 3. uri pop.: HAMLET, dijaška predstava pri znižanih cenah. Izv.
Sobota, 10. jan.: VERONIKA DESENISKA. — Red B.
Nedelja, 11. jan.: IZGUBLJENE DUŠE. Izv.

Opera.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Četrtek, 8. jan.: PIKOVA DAMA. — Red D.
Slavnostna predstava na predvečer rojstnega dne Nj. vel. kraljice Marije. Gostujeta Zdenka Zikova in Marij Šimenc.
Petek, 9. jan. zaprto.
Sobota, 10. jan.: TRAVIATA. — Red F.

Slavnostna operna predstava. Drevi, na predvečer rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije, se vrši v operi slavnostna predstava in se ob tej priliki uprizori Čajkovskega opera »Pikova dama« z gostoma Zdenko Zikovo in Marijem Šimencem. Ostale vloge so v isti zasedbi, kakor pri zadnji uprizoritvi te opere pred prazniki. Nastopijo: gđc. Korenjakova, Ropasova, Sfiligojeva, Assejeva in Jeromova ter gđ. Popov, Cvejić, Mohorič, Pugalj, Gostič in Perko. Predstava se vrši za red D.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani vladno vabi p. n. abonente, da poravnajo 5. obrok abonmaja najkasneje do 15. t. m.

Narodno gledališče v Mariboru.

Četrtek, 8. jan.: »ONO«. (Kuponi.) Samo enkrat v sezoni.
Petek, 9. jan.: Zaprto.

Ob kolodvorski cesti stoje štiri lepe vile, ki služijo za ameriško, mažarsko in poljsko poslanstvo in ena kot banka. Sovjetski poslanik ima elegantno vilo sredi lepega vrta. Večina poslancev in ministrov pa ne biva v Angori sami, temveč na sosednjih višinah, 7 ali 8 km proč od mesta.

Danes v Angori ni hotelov, ni dobrih restavracij, pa tudi ne udobnih hiš in prodajal, sploh ničesar, kar bi človeku lajšalo življenje. Toda pred dvema letoma ni bilo niti stolov, niti postelj, niti peči in vsa ministrstva so bila v eni sami hiši. Vsi ministri so imeli skupno pisarno, razsvetljeno s petrolejem.

Danes je takorekoč že elektrika v Angori, a samo v glavni ulici, v skupščini, v ministrstvih, v edinem kinematografu in v eni gostilni. Vse ostalo je zavito ponoči v neprodano temo in blata. Le redke so hiše, kjer žgejo petroleje.

Za enkrat Angora ni zdrava. Močvirja ob kolodvoru so vir malarije, kateri skoraj nihče ne uteče. Vsled čudnega podnebja razsaja tudi jetika, saj je poleti v Angori 48 stopinj v senci, pozimi pa 27 pod ničlo. Hiše pa niso zidane niti za vročino, niti za mraz.

Vendar se dela že na predpripravih za osuševanje močvirja in potem bo prebivanje v tej višini (900 m) bolj zdravo.

Počasi se bodo razmere spremenile in življenje v Angori bo postalo tudi bolj udobno in prijetno.

sv Th. dr. Fr. Stejskal umrl. Koncem minulega tedna je umrl na Vinogradih profesor cerkvene zgodovine na Karlovi univerzi msgr. Th. dr. Frančišek Stejskal v starosti 59 let.

sv 40 letnica prof. dr. Julija Stoklasa. Ravatelj državnega preizkuševališča za rastlinsko produkcijo v Pragi prof. dr. Julij Stoklasa obhaja te dni 40 letnico svojega znanstvenega dela. Stoklasa je eden najodličnejših mož znanstvene agronomije ter si je pridobil za napredek kmetijstva neveljnih zaslug. Izdal je doslej o svoji stroki 352 spisov.

sv Prof. Hans Brandstetter †. V Gradcu je umrl mnogoletni profesor na tamkajšnji državni obrtni šoli kipar Hans Brandstetter, star 71 let. Pokojnik je bil sin revnih kmetijskih staršev in se je najprej učil v Brežah žebarskega rokodelstva. Vsled neke nezgode je postal za ta poklic nesposoben. Ker je že od mladih nog kazal veliko nadarjenost za rezbarstvo, so ga poslali, l. 1870. v uk h graškemu kiparju Gschielu. Od tod je prišel na akademijo na Dunaj in postal znamenit umetnik. Najboljša njegova dela so: Vdovin dar, Pomlad (v graškem mestnem parku), Gozdna lilija; potem njegova dela v Srca Jezusovega cerkvi, na tehniki, operi, murski mostovi, Hammerlingov nagrobni spomenik i. dr.

sv Bernstein 75 letnik. Znani nemški zmerni socialist Edvard Bernstein je praznoval dne 6. t. m. 75 letnico svojega rojstva. Bil je načelni nasprotnik Marxove in Kautskijeve revolucionarne teorije in je zagovarjal parlamentarno, demokratično pot. Poleg mnogo drugega je spisal »Zgodovino berlinskega delavskega gibanja« ter izdal revijo »Dokumente des Socialismus«. Uredil je tudi izvrstno izdajo Lassallesovih spisov.

sv Samomor berlinskega bankirja. V Berlinu se je s svojo ženo vred zastrupil 72 letni ugledni bankir Leopold Friedländer. Prizadet je bil pri polomu Barmatovega koncerta.

sv Jackie Coogan. O Cooganovem potovanju na Grško se je zelo mnogo pisalo po časopisju in razglasilo njegovo slavo po vsem svetu. Vsi, ki poznajo mladega igralca iz filma, so ga hoteli osebno videti. Povsod, kamor je prišel, so mu pripravili sijajen sprejem. Coogan nastopa običajno v vlogah, v katerih predstavlja zanemarjenega dečka s strgano kapico in jopico. Film »Mali kraljevič« je dosedaj edini, v katerem igra vlogo iz visokih kraljevskih krogov. Film je bil izdelan že pred njegovim potovanjem v Evropo.

sv Kaj si želijo otroci milijonarjev? V londonskem »Savoy-Hotel« se nahaja več otrok

tam stanujočih ameriških milijonarjev. Časnikarji so jih obiskali in jih povprašali, kaj si žele za Božič. Hčerka večkratnega dolarškega milijonarja si želi biti zaposlena kot kuharica. Druga šestletna deklica je še bolj skromna in si želi, da bi se smela poslužiti hotelske telefonske centrale, kadarkoli bi hotela. Sin milijonarja — kralja volne, bi bil rad lift-boy, da bi smel odpirati in zapirati vrata pri liftu. Mnogi drugi si žele v vratarjevi loži sprejemati goste.

sv Raznoterosti. V Bernu se vrši te dni konferenca, ki se peča z izgotovitvijo voznega reda za romarske vlake v svetem letu iz Švice oziroma preko Švice. Mislijo spraviti v promet od 150—200 posebnih vlakov. — Londonski urad za patente javlja, da mu je bilo v l. 1924 prijavljenih okrog 30.000 iznajdb. Največ iznajdb je bilo na polju brezžične telegrafije. — Vsakoletne plavalne tekme za božično darilo v Seine od mosta Concorde do mosta Aleksandra III. se je minuli božič udeležilo 19 tekmovalcev. Med njimi je bila ena dama, mlle Nisson iz Versaillesa. Vreme je bilo izredno ugodno. Zmagal je Mažar Dukasz, ki je preplaval od enega mostu do drugega v 2 minutah in 50 sekundah. Mlle Nisson je priplaval poslednja.

Zanimivosti.

Kar se obregne neki Nемеc, ki Uhlanda po obrazu ni poznal, in zavpije: »Vrzite sramneža ven! Bog živi našega Uhlanda!«

Vse se je smejalo. Tudi Uhland, ki je doma svoji ženi pozneje z največjim veseljem pravil, kako bi ga bili tedaj malone ven iz dvorane zagnali.

CESAR IN STRAZNIK.

»Si ti moj prijatelj?« je dejal Napoleon, ko ga je pri pregledovanju ogovoril eden njegovih starih vojakov. »Kaj bi rad?« — »Gospod, velika nesreča se mi je pripetila.« — »No, kaj pa takega?« — »Oh gospod, doma sem imel dobro mamo, ki je doslej srečno in zadovoljno živela od podpor svojih pet sinovovjakov. Zdaj ji je pa pogorela kočja, v kateri je stanovala in ostalo ji ni nič drugega kot njenih 77 let in solze; in to je hudo, gospod.« — »Ti bi torej zanjo rad izprosil pokojnino? To je prav. Mati mojih vrlih junakov lahko vedno računa name. Bom takoj govoril z ministrom za notranje zadeve. Si zadovoljen?« — »Ne, gospod!« — »Hudirja, ti si pa čuden patron! Kaj sploh še hočeš? Nakazilo iz državne blagajne?« — »Ne, gospod! Bog ne daj, da vašim besedam ne bi verjel, ampak v času, ki ga rabi komisar za to, da vaše naročilo uredi, bi moje mame že ne bilo več. Veste, cesar, le to bi vas prosil, da mi posodite denar. In da ne boste mislili, da vas hočem varati, sem vam prinesel knjigo, v kateri sem imenovan članom častne legije. Na podlagi te knjige vam bo stanorednik izplačal znesek za mojo hrabrostno svetlinjo.« — »Knjigo le obdrži, moj dragi, med stariimi znanci kot sva midva, velja beseda. Tu imaš nekaj« — bilo je 1000 zlatih frankov — »vrneš mi jih, ko boš polkovnik.« — »Se zahvaljujem, cesar, zdaj bo pa v vašo srečo, če me čimprej imenujete desetnikom, sicer utegne to predolgo trajati.« — Cez nekaj dni je stari vojak postal podčastnik.

KOLIKO STANE MINUTA V FILMU.

Neki ameriški podjetnik je dal statistično izračunati povprečne stroške za en film. Povprečno je treba za napravo filmske drame 4 tedenske dobe, t. j. 24 delovnih dni, v kar je treba šteti tudi izgubo časa zaradi slabega vremena itd. Pri osemurni delovni dobi je torej treba »naviti« 12 do 13 prizorov, zakaj vsaka podoba obsega približno 300 prizorov. Povprečni stroški za film znašajo 25.000 dolarjev, torej za vsak prizor vstevši besedilo 83.5 dolarjev. En delovni dan stane 1040 dolarjev in ena minuta 2.17 dolarja. Ta statistika opominja igralce in ostalo osebje, da ima štediti z minutami.

ZENSKA SLABOST.

Ženske vobče silno rade prikrivajo svojo starost in se delajo kolikor mogoče mlade. — Vojvodinja pl. S., nekajdelo lepa in duhovita, si je laskala, da je na pogled že zelo mlada, in je zatrjevala, da je najmanj 20 let mlajša, kot je bila v resnici. Njena hčerka, še lepša od nje, pa je slednjic takim neumnim pretiravanjem napravila konec z besedami: »Oha mama, lepo te prosim, pusti vsaj devet mesecev razlike med mojim in tvojim rojstvom!«

O KARLU VI.

Cesar Karl VI. je nekoč na lovu imenitno pogodil jelena. Njegov spremljevalec, grof Trautson, ki je bil splošno priljubljen radi svojih dovtipov in zbog tega tudi cesarjev ljubljenec, je dejal: »Izvrstni strel! Bolje bi bilo, da ste lovec nego cesar.« Cesar se mu je dobrodušno nasmehnil in rekel: »No, no, le nikar me tako ne hvalite, že razumem.«

SAMOZAVESTEN ODGOVOR.

Ko so nekega ošabnega gospoda vprašali, zakaj se ni bil nikoli oženil, je odgovoril: »Še nikdar nisem videl žene, katere zakonski mož bi želel biti, še nikoli v življenju nisem srečal človeka, ki bi ga želel imeti za svojega otroka.«

SKROMNI UHLAND.

Leta 1853. so imeli prirodosloveci kongres v Württembergu. Njim na čast se je priredila tam tudi pojedina. Vabljen je bil tja tudi Uhland.

Ko se ga je neki tujec spomnil v napitnici, se je dvignil in pripomnil, da velja slaviti prirodoslovcem in ne pesnikom.

Gospodarstvo.

Tretji občni zbor Sadjarskega in vrtnarskega društva.

Ni je izlepa organizacije, ki bi se tako lepo razvijala kakor Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo. To je iznova pokazal zadnji občni zbor, ki je bil na dan Sv. Treh kraljev v Celju. Udeležilo se ga je klub slabemu, deževnemu vremenu okrog 80 delegatov in članov, večinoma iz podružnic mariborske oblasti. Zastopane pa so bile tudi nekatere podružnice iz ljubljanske oblasti.

Iz tajniškega poročila posnamemo, da je doseglo društvo v minulem letu čez 4000 članov. Dobra polovica je včlanjena v 40 podružnicah, ostali so pa direktni člani. Število članov je v letu 1924 poskočilo od 2400 na 4000, kar jasno kaže, kako potrebno je to društvo in da sadjarji bolj in bolj umevajo njegova prizadevanja. V minulem poslovnem letu je imelo načelstvo 23 sej. Glavni odbor se je pa sešel zaradi prevelikih stroškov samo dvakrat — enkrat v Ljubljani, drugič pa v Mariboru. Društvo je izdajalo svoje glasilo »Sadjar in vrtnar«, ki je izšlo v 12 številkah po eno tiskovno polo. Glavni odbor je preskrbel pri podružnicah več predavanj in tečajev, priredil je v Ljubljani prvi sadni sejem, ustanovil je blagovni oddelek za najvažnejše sadjarske in vrtnarske potrebščine in še na razne druge načine deloval na to, da se zainteresirajo producenti sadja in ljubitelji vrto v za umno in dobičkanosno sadjarstvo in vrtnarstvo. Dvanajst podružnic je priredilo sadne razstave, od katerih so bile nekatere zasnovane v večjem obsegu, vse pa so se prav dobro obnesle v idealnem in gnetnem oziru. Tajniški in upravni poslji so se v minulem letu tako namnožili, da je število dopisov in poslovnih spisov naraslo na več stotin.

Kakor je bilo iz blagajniškega poročila razvidno, je bilo tudi gnetno stanje društva kljub neznatni članarini letnih 25 Din jako povoljno, ker izkazuje letni račun okroglih 26.000 Din preostanka. Povdarjalo se je pa, da je ta preostanek le slučajen, ker je znašala skupna državna podpora 20.000 dinarjev, preostanek od prejšnjega leta pa tudi 20.000 Din. Ker se pa zanaprej ne more vedeti kako bo država društvo podpirala, je treba velike previdnosti v društvenem gospodarstvu, ker s samo članarino v znesku 25 Din bi se ne mogli kriti niti stroški za društveno glasilo. Ako se članarina ne zviša, je neizogibno potrebno, da se število članov dvigne najmanj na 5000. Vpričito velikega zanimanja za napredek v sadjarstvu, se je nadejati, da se bo v bodočem letu doseglo to število in morebiti tudi več. S tem bi bil društvo zagotovljen ne samo obstoj, ampak tudi vsestranski razmah in še intenzivnejše delovanje.

Volitve v načelstvo in glavni odbor so se izvršile po vzkluku. Povečini je bil izvoljen dosedanj odbor.

Mnogoštevilni samostojni predlogi podružnic in posameznih članov so pričali, kako živo so se začeli naši sadjarji zanimati za razvoj in napredek te panoge gospodarstva, ki obeta v bodoče vedno izdatnejši vir dohodkov. — Dolgotrajno debato je povzročil predlog mariborske in nekaterih drugih podružnic iz mariborske oblasti, ki so predla-

gale, da naj se v delokrog društva prevzame tudi vinarstvo in da naj se društveno glasilo razširi in sprejema tudi članke iz vinarstva. Imenovalo naj bi se odslej »Sadjar, vinar in vrtnar«. Podružnice, ki so zastopale ta predlog, so bile mnenja, da bi se na ta način število članov pomnožilo za več tisoč. Načelstvo je bilo iz raznih bolj ali manj tehtnih razlogov načeloma proti taki izpremembi. Po vsestranski razpravi so se zborovalci-predlagatelji in načelstvo zjediniili, da se za tekoče leto vsaka izprememba društvenega delovanja in preuredba njegovega glasila opusti. Pač pa se društvenemu odboru naroči, da temeljito prouči zadevo in na bodočem občnem zboru poroča, kako bi se dal izvesti prvotni predlog, ki ga zastopa večina zborovalcev.

Prihodnji občni zbor bo v Ljubljani.

g Dvig dinarja se nadaljuje. Na denarnem trgu je vladala danes prava panika, posebno ko borze Zagreb in Belgrad vsled pravoslavnega Božiča niso delovale. Vse tuje devize in valute so padale. Na predborzi je notiral dinar 8.10—8.15, na sklepni borzi je bil srednji kurz že 8.20.

g Sejskino poročilo z dne 7. januarja 1925. Na živalski sejmi dne 7. t. m. v Ljubljani so prignali 345 konj, 1 žrebe, 142 volov, 79 krav, 16 telet, 43 plemenskih prešičkov. Cene so bile sledeče: Konji (par po kvaliteti) 6000—20.000 Din, voli prvostarski za kg žive teže 12—12.50, voli rejeni 11.25—11.50, voli za vprego 10.50—11, bikli lažji 9.50—10, krave rejene 8—9, krave klobasarice 6—7, teleta po kakovosti 15.50—17, prašiči peršutarji živi 15—16, prašiči debeli 16—17.25, prašiči zaklani po kakovosti 17.50—18.50, plemenski prasci 6 do 10 tednov stari po 175—300 Din komad. Vsa kupčija se je danes vršila v znamenju padanja cen. Zlasti je bilo to opaziti pri kupčiji z govejo živino. Tudi v ostalem se cene niso mogle obdržati na prejšnji višini tako pri teletih kot pri prašičih. Vsled porasta dinarja je pričakovati, da bodo cene še nazadovale, ker je izvoz v inozemstvo malenkosten.

g Poravnalna postopanja. Vnovični poravnalni narok v zadevi Franca Hergoutha, trgovca v Mariboru, se vrši 14. t. m. — Poravnalna postopanja o imovini Jos. Kolariča star., mizarskega mojstra v Mariboru, je ustavljeno, ker se za poravnavo ni dosegla večina glasov.

g Potrditev prisilno poravnave izven konkursa. Potrjuje se poravnava med tvrdko Kristijan Dobnik in drug, lesna trgovina v Celju in njenimi upniki.

g Koliko smo dolžni severoameriškim Združenim državam. Konec meseca maja 1924 je znašal dolg naše države severoameriškim Združenim državam (kapital in neplačane obresti) 62.863.104 dolarjev; od te vsote je bilo vrnjenih do konca maja 1924 1.356.659 dolarjev.

g Podaljšanje izvoznih kreditov pri Narodni banki. Kakor poročajo iz Beograda, je Narodna banka upoštevala vse želje izvoznikov, ki so prosili za podaljšanje kredita.

g Zanimiva insolvenca v Novem Sadu. Novosadski tekstilni trgovec Stjepan Radano-

vić, čegar pasiva znašajo 4.5 milijona Din, aktiva pa 2.5 milijona Din, je proglasil insolvenco nudeč 100% izravnanje in dodatni moratorij. Zveza za zaščito upnikov v Novem Sadu je podzela vse mere, da prepreči ponavljanje takih in podrobnih slučajev.

g Trgatev 1924 v Italiji. Po najnovejših statističnih podatkih je dala trgatev lani v Italiji 41 in pol milijona hl vina.

g Vinski sejem priredi vinarska zadruga »Ljutomerčan« r. z. z o. z. za Ljutomerski in ormoški kraj v svoji centralni kleti v Obrežu pri Središču, želez. postaja Središče ob Dravi in sicer v torek dne 20. januarja 1925 ob 11. uri predpoldne po prihodu vlaka. Na poskušnjo in prodaj bodo samo zajamčeno pristna Ljutomerska vina l. 1921, 1922, 1923 in 1924 vseh vrst in gorice. Vinograniki prinesejo ta dan tudi svoje vinske poskušnje iz celega Ljutomersko-ormoškega vinogorja v zadrugo centralno klet in vinskim kupcem in gostilničarjem bo s tem dana prilika, da se brez večjih stroškov in potov v najkrajšem času orientirajo o naših razpoložljivih vinskih zalogah, o kvaliteti vin, o cenah itd. Razen navadnih namiznih vin in mešanih vrst, bodo na razpolago tudi sortirana vina kakor: šipon, rizling, burgundec, rulandec, muškatin silvanec itd. Vsi znamenitejši vinogradniki in graščinski posestniki Ljutomersko-ormoškega okraja bodo imeli ta dan na razpolago svoja vina v zadrugi kleti. Poskušila se bodo lahko najfinjša vina iz Jeruzalema, Vinskega vrha, Kajžarja, Koga, Gomile, Brebrovnika, Ilovca, Železnih dveri itd. Zato se vljudno vabijo vsi vinski interese, trgovci in gostilničarji s prošnjo, da počakajo z nakupom novih vinskih zalog, dokler se ne prepričajo o izvrstni kakovosti in primernih cenah naših Ljutomerskih vin. Kdor hoče iti v gorice, so mu vodniki in tudi vozovi na razpolago. Železniške zveze so zelo ugodne. Vlak pride v Središče ob Dravi okrog pol 11. ure predpoldne in nekoliko po 4. uri popoldne zopet odhaja. Vsi vinski interese s prošnjo, da javijo takoj svoj prihod po dopisnici na naslov: »Ljutomerčan«, — Sv. Bolfenk pri Središču. — Centralna klet, kjer se vrši dne 20. januarja vinski sejem, leži ob veliki cesti 20 minut od kolodvora Središče. Udeležite se tega vinskega sejma! — Vinarska zadruga »Ljutomerčan« r. z. z o. z. Sv. Bolfenk pri Središču.

Corze.

7. januarja 1925.

DENAR:

Zagreb. V prostem prometu so danes notirali: (Vsled pravosl. božiča borza ne posluje) Italija 2.68 1/2 (bl.) 2.6895—2.7195, London 303.75 (bl.) 303.10—306.10, New York 63.75 (bl.) (63.47—64.47), Pariz 3.45—3.47 (3.4650—3.5150), Praga 1.9275 (bl.) (1.9250 do 1.9550), Dunaj 0.09 (0.0892—0.0912), Curih 12.45 (bl.) (12.44—12.54). Tendence padajoča. Vsled dviga dinarja na curiški borzi je promet silno rezerviran. Blaga dovolj, povpraševanje malenkostno.

Curih. Belgrad 8.20 (8.0), Berlin 1.222 (1.229) Italija 21.65 (21.73), London 24.465 (24.36), New York 513.50 (513), Pariz 27.67 (27.84), Praga 15.475 (15.50), Budimpešta 0.007075, Dunaj 0.007230 (0.00725), Bukarešta 2.65, Sofija 3.75, Amsterdam 201.40.

Dunaj. Devize. Belgrad 1148, Kopenhagen 12.530, London 338.402, Milan 2084, New York

70.935, Pariz 3.834, Varšava 13.650. — Valute. dolarji 70460, angleški funt 336.600, francoski frank 8.815, lira 2960, dinar 1132, češkoslovaška krona 2.122.

Praga. Devize. Lira 143.25, Zagreb 54.50, Pariz 183.125, London 161.70, New York 83.90.

VREDNOSTNI PAPIRJI:

Ljubljana. 7 odstotno investicijsko posojilo 65 (denar), Celjska posojilnica d. d., Celje 210—212 (zaklj. 210), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 225 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 124 (denar), Prva hrv. štedionica, Zagreb 895—908, Združene papirnice Vevče 100 (denar), »Split«, anon. družba za cement Portland, Split 1300 (blago), »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb 48—50, 4 pol odst. kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 90 (blago).

Dunaj. Alpine 391.000, Greinitz 152.000, Kranjska industrijska družba 825.000, Trboveljska družba 466.000, Hrvatska eskomptna banka 169.000, Jugosl. banka 118.000, Leykam 116.000, Hrvatsko-slav. zem. hip. banka 70.000, Avstrijske tvornice za dušik 195.000, Gutmann 875.000, Mundus 895.000, Slavonija 70.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Deske, 20, 25, 30, 40, monte, fco meja 610. Hrastovi hlodi od 40 cm naprej prem., Ia, fco meja 1700. Testoni, 20 mm, monte, 2.20 m 2.25 m, 3 m, 3.90 m, fco meja 680—700. Remeljni 30-60, 35-70, 40-80, 70-70, I, II, fco meja 640—660. Bukova drva, 1 m dolga, sept. seč., fco nakladalna postaja 3 vag. 21—22 (zaklj. 21). Bukovo oglje, suho, vilano, fco meja 119—121. — Zito in poljski prideljki: Pšenica domača, fco Ljubljana 460. Pšenica bačica, par. Ljubljana 500. Koruza, nova, umetno sušena, def., fco Ljubljana 255. Koruza nova, gar., fco Postojna trans. 260. Koruza nova, zdrava, fco Ljubljana že tu 235. Laneno seme, fco Ljubljana, 650. Otrobi pšenični, srednje debeli fco gor. postaja 225. Otrobi pšenični, drobni, fco Ljubljana 210. Ajda, Ia, graščinska, fco medjimurska postaja 356.25, Gobe, lepe, štajerske, jesenske, fco Ljubljana 87.50. — Stročnice, s adje: Fižol ribničar, očiččen, b-n, fco Postojna trans. 460. Fižol prepelčar, očiččen, b-n, fco Postojna trans. 555. Fižol mandolen, očiččen, b-n, fco Postojna trans. 440.

Turistika in sport.

BOJ ZA SVETOVNO MOJSTRSTVO V SAHU.

2.

Zadnjič smo napisali izjavo dr. Tarrascha, danes bomo pa Miesesovo (Berl. Tagebl., 24. dec. 1924): Borba Capablanca—Lasker 1924! je bila za šahovski svet razočaranje. Ne ravno zato, da bi zmage Capablancove ne bili pričakovali, a kakovost iger nikakor ne odgovarja pričakovanju. Od pete igre naprej je začel Lasker omagovati, in njegovo igranje je bilo ravno brez onih lastnosti, ki so skoz desetletja zbužala občudovanje strokovnjakov. Razlog smo dobili po 14. igri, ko nam je brzojav naznanil, da je Lasker zbolel in ni več igral.

Kakor vsi vemo, se izjava poraženega, da je bil telesno nerazpoložen, sprejema navadno z bolj ali manj opravičenim prorogljivim dvomom. A ta slučaj je značilna izjema. Noben strokovnjak ne bo dvomil o neugodnem vplivu tropskega podnebja na Laskerjevo igranje, in splošno mnenje je, da številni zaklju-

Jutranja zvezda.

Napisal H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel Peter M. Cernigoj.

(Dalje.)

61

»To je bila le egipčanska zvižaja, čarovnik, in tudi ti si imel, kakor vidim, svoje prste pri njej. Dovolj, jaz ljubujem tebi in tvojim čarovnijam in tvojemu kralju. Nocoj bo dekle moja žena.«

»Potem poslušaj, Janees, gospod v Tatu, svojo usodo, ki sem poslan, da ti jo razodenem. Drugo nevesto dobiš nocoj in ime ji je Smrt. Zaradi njih grehov in ker so njih oči hudobne in ker so zavrgli bogove, te bodo mnogi izmed tvojeja ljudstva spremeljali v temo in jutri bo vladal v Tatu drugi kralj, ki ni iz tvoje hiše.«

Kefer je nehal govoriti, se obrnil in odšel počasi skozi sodno dvorišče in vrata in nihče ni niti prsta dvignil zoper njega, zakaj okrog starca je bilo nekaj veličastnega, tako da so bili brez moči.

»Pripeljite čarovnika nazaj in ubijte ga tukaj,« je kričal Janees, ko jih je čar minil; in kakor psi, spuščeni z vrvice, so stekli, da izvršijo kraljevo povelje.

Toda med obzidjem mesta ga niso mogli najti. Neka ženska ga je videla tukaj, neki otrok ga je videl tam, nekateri sužnji so opazili, da je hodil ondi, in so zbežali, ko so videli da nima sence. Ko so mnogo zaman blodili, so ga slednjič jeli slediti do južnih vrat; tam so stražniki izpovedali, da je prav tak berač šel skozi vrata, ravno ko so jih hoteli zapreti, in da je potem izginil v peščenem viharju, ki je divjal zunaj. So so za njim, toda veter je nosil toliko peska, da so se vsi porazgubili in se prav pred solničnim zahodom posamič vrnili v

palačo, kjer jih je kralj v svojem srdcu ukalezal s šibami pretepesti po podplatih.

Ko se je stemnilo, se je Janees obdoločen uri opogumil in je odšel v sobo, kjer sta bivali Tui in Asti, pustivši svoje skopljence za stražo pred vrati. V sobi so bile svetilke prižgane in okna zaprta, toda zunaj je puščavski veter glasno tulil in vse ozračje je bilo polno peska. Zopet sta stali Tui in Asti na drugi strani mramornate kotanje in sta ga čakali.

»Gospa,« je rekel, »domenjena ura je prišla in tvojega odgovora hočem.«

»Kralj,« je odgovorila Tui, »žuj me, zaradi samega sebe me poslušaj, ne zaradi mene. Jaz sem več, nego se ti zdim. Prijatelj imam na zemlji in v zraku, ali te ni eden izmed njih obiskal danes tamkaj na dvorišču? Preženi svoje blaze misli in me pusti pri miru, ker ti hočem dobro, ne hudo; toda če le položiš svoj prst name, pride gorje, ali pa bom v najboljšem slučaju umrla od lastne roke.«

»Gospa,« je odgovoril Janees hladno, »pusti grožnje. Tvojega odgovora čakam.«

»Kralj,« je dejala Tui, »zadnjikrat se pogajam s teboj. Ti meniš, da se hočem z lažjo rešiti, a ni tako. Tebe bi hotela rešiti. Poglej!« in je odgrnila svoj pajčolan in razgalila vrat. »Poglej znamenje, ki mi je utisnjeno na prsi, in pomisli, ali je prav, da hočeš silo storiti ženski, ki nosi ta sveti pečat!«

»Slišal sem nekoč o taki ženski,« je rekel Janees hripavo, zakaj ob pogledu na njeno lepoto je skoraj zblaznel. »Pravijo, da se je rodila v Thebah in od čudnega očeta, toda kako bi bila prišla semkaj? Pravili so mi, da vlada kot faraon v Egiptu.«

»Svoja prerokišča povprašaj, o kralj, toda vedi, da govornice ne lažejo vedno, in pusti hčer tega čudnega očeta pri miru.«

»Še nekdo drugi trdi, da je tvoj oče, gospa, če ga niso moji vojaki že do smrti izbičali — raztrgan berač trdi isto.«

»Ki ga tvoji vojaki ne morejo ne priti, ne najti,« ga je prekinila Asti, ki je sedaj prvikrat spregovorila.

»Naj bo tvoj oče berač ali bog,« je nadaljeval Janees in se ni menil za Asto, »ali hočeš z lastne volje postati moja kraljica, ali pa bodo morale moje služabnice utopiti tole čarovnico v vodi pred tvojimi nogami in tebe s silo odvesti odtod?«

Tui ni nič odgovorila. Spustila je le pajčolan, sklenila roke na prsih in čakala. Toda Asti je norčevaje glasno zakričala, ja bi jo mogel slišati med divjim tuljenjem viharja:

»Pokliči svoje ženske, kralj, zakaj zrak je poln prahu, ki me duši v grlu, in želim si vode, ki si mi jo obljubil.«

Tedaj se je Janees besno obrnil in zaklical:

»Pridite, sužnji, in storite, kar sem vam ukazal.«

Ko je izgovoril, so se vrata hrupno odprla in skoz nje je vstopil, ne več v cunjah, marveč opravljen z belim oblačilom in čelado, popotnik Kefer, za njim pa so prišli z rdečimi meči v rokah, divji poglavarji, bradatci, črnopolti, okroglooki, ki so jim žvenkljale zlate verige na oklepih, poveljniki puščave, možje, ki ne poznajo ne strahu, ne usmiljenja.

Janees jih je pogledal in je razumel. Izlrl je meč in stal za trenotek neodločen, velik možje pa so ga obstopili in čakali, upiraje oči v Keferja.

»Prizanesi mu, oče, če moreš,« je rekla Tui, »ljubezen ga je zaslepila.«

»Prepozno!« je odgovoril Kefer slovesno. »Tisti, ki nočejo sprejeti božjega svarila, morajo prenesti božje maščevanje. Janees, ki si hotel storiti silo slabotni žen-

ski, tvoja palača gori, tvoje mesto je v moji oblasti in tista počitica ljudi, ki je bila pri tebi, je pobita. Janees, jutri bo nekdo drugi vladal namesto tebe. Oče Amen je odložil tvojo usodo.«

»Ah,« je ponavljal Janees s težavo, »prepozno. Smrtniki se ne morejo bojevati proti bogovom, ki se igrajo z njimi. Neki bog mi je ukazal, naj ljubim. Neki bog ukazuje, naj umrjem. Tako bodi, vesel sem, da umrjem. Ko bi ne bil rojen, da spoznam gorje in smrt! Povej mi, o prerok, katera hudobna moč ukazuje, da se moramo roditi in trpeti?«

Kefer je pomignil Tui in Asti in odšli sta za njim. Janees pa je ostal obkoljen od mrkih mož.

»Zbogom, gospa,« je zaklical Tui, ko je odhajala. »Pomni zdaj in vedno o Janeesu, kralju iz Tata, da si je izbral smrt iz ljubezni do tebe, čeprav bi se bil lahko rešil.«

Nato sta odšli in ga nista videli nikoli več.

Šli sta skozi vrata velike mramornate sobe, v kateri so ležali mrtvi stražniki in skopljenci; šli sta po stopnišču in skoz visoka vrata, kjer je bilo več mrtvih vojakov, in ko sta se ozrli nazaj, sta opazili, da palača gori. Prišli sta na trg zunaj ter na Keferjevo povelje stopili v nosilnico in se dali po črnih sužnjih odnesti, čeprav nista vedeli kam.

Nosili so ju vso noč, budni in speči, dokler ni prišlo jutro in sta stopili iz nosilnice ter se znašli v oazi, ki je bila obkrožena z močno vojsko puščavnih prebivavcev. Mesta Tata nista več videli; kakor sen je to mimo njih v življenju, nikoli več nista našli svoje bisere in zlato in Tuino slovo kočeno harfo.

